

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

תוכן

- א. פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע.....1
- ב. כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נוזר שהרי אמרה תורה משרת 3

דרף לה:

א. פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע

אחר¹ שמפרישין מעשר ראשון בכל שנה מפרישין מעשר שני שנאמר (דברים יד פסוק כב) עֵשֶׂר תַעֲשֶׂר אֶת כָּל תְּבוּאֹת זְרַעְךָ, ובשנה שלישית ושישית לאחר שנת השמיטה מפרישין מעשר עני חלף מעשר שני ובשביעית עצמה הכל הפקר ואין בה תרומות ומעשרות.

מעשר שני² נאכל לבעליו לפנים מחומת ירושלים שנאמר (שם פסוק כג) וְאָכַלְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשִׁבְעַן שְׁמוֹ שָׁם וְגו', ונוהג בפני הבית ושלא בפני הבית, אבל אינו נאכל בירושלים אלא בפני הבית³.

¹ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק א הלכה א

² רמב"ם שם פרק ב הלכה א

³ ואף על גב דקו"ל קדושה שני קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא כמש"כ רבנו בפ"א מתרומות ובפ"ו מבית הבחירה מיהו צריך שיהא מזבח בנוי שיוכלו להקריב עליו בכורות ואם אין מזבח בנוי א"א לאכול מע"ש אבל אם בנו מזבח אף בזה"ז אפשר לאכול מע"ש כמש"כ רבנו בפ"ו מביה"ב ה"ו. הו"א שביעית סי' ג' סק"ד ומעשה רוקח וכ"כ הטור ביו"ד סי' של"א וכ"ד סי' התרומה שהביא הכ"מ שהרי כ' שם בעצמו בסי' י' דדוקא כשבנה מזבח והוא כדעת רבנו וכ"כ בשמו בכ"פ פ"ו וצ"ע מה הקשה עליו הסמ"ג אבל ד' שה"ת צ"ע מטעם אחר שהרי כולנו טמאים וטמא אסור לאכל אפי' מע"ש מהור וכבר תמה ע"ז הב"ח ביו"ד סי' של"א ובס' ישועות מלכו וכנראה דס"ל דאיסור טומאת הנוף הוא ג"כ מפני שמטמא את המע"ש בשעת אכילה אבל אם לא הוכשרה אין איסור גם בטומאת הנוף וצ"ע וקצת סמך לזה מדרתנן בפ"ה דמע"ש מ"ב הא אם הפרישו בטומאה משמע דכל האיסור משום שמטמאו וע"ש במלאכת שלמה אבל ביבמות ע"ג ב' מכות י"ט ב' לכאוי' לא משמע כן וצ"ע. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק טו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

הרוצה⁴ לפדות פירות מע"ש חוץ לירושלים שרוצה לחללן על המעות, פודה אותן בדמיהן⁵ ואומר⁶ הרי המעות האלו תחת הפירות האלו או הפירות האלו מחוללות על המעות האלו, ואם לא פירש אלא הפריש מעות בלבד כנגד הפירות דיו, ואינו צריך לפרש ויצאו הפירות לחולין, ויעלו המעות לירושלים ויוציאם שם שנאמר (שם פסוק כד) וְכִי יִרְפָּה מִמָּוֶה הַדֶּרֶךְ פִּי לֹא תֻכַּל שְׂאֵתוֹ וְגו'.⁷

אין נלקח⁷ בכסף מעשר אלא מאכל אדם או משקה אדם שגידוליו מן הארץ, או גידולי גידוליו מן הארץ, כגון הפרט המפורש בתורה⁸ (שם פסוק כו) בַּבֶּקֶר וּבַצֹּאן וּבַיִּין וּבַשֶּׂכֶר וְגו'. אבל מאכל בהמה אינו נלקח בכסף מעשר⁹.

לפיכך אין לוקחין בכסף מעשר מים ומלח¹⁰ כמהין ופטריות לפי שאין גידוליהם מן הארץ, ולא פירות מחוברין לקרקע, ולא פירות שאינן יכולים להגיע לירושלים, לפי שאינן דומין לבקר וצאן.

אבל הדבש והביצים והחלב הרי הן כבקר וצאן, שאעפ"י שאינן גידולי קרקע הרי הן גידולי גידוליה.

⁴ רמב"ם שם פרק ד הלכה א

⁵ דאע"ג דמע"ש שוה מנה שחיללו על פרוטה מחולל ה"מ בדיעבד אבל לכתחלה אסור לעשות כן

⁶ אבל במחשבה א"א לחלל מע"ש כ"כ בחזו"א דמאי סי' ט"ו סק"ה והוכיח זה מדברי הר"ש דבעי עסוקין באותו ענין מיהו י"א שדעת רבנו אינו כן וכ"כ במשנה ראשונה וישועות מלכו ועה"ש דלפ"ד רבנו סני במחשבה. דרך אמונה ציון ההלכה ס"ק ה.

⁷ רמב"ם שם פרק ז הלכה ג - ה

⁸ דרשי' כלל ופרט וכלל ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך כלל בבקר וצאן וביין ובשכר פרט ובכל אשר תשאלך נפשך חזר וכלל מה הפרט מפורש ולד ולדות הארץ וגידולי קרקע אף אני מרבה כל ולד ולדות הארץ וגידולי קרקע והעופות והדגים והציר של דגים והחגבים נקחין בכסף מעשר וי"א שאין לוקחין דגים וכ"ש ציר מכסף מעשר שאינן גידולי קרקע לפי שאין גיוזנין מן הקרקע לבר. דרך אמונה שם טו.

⁹ ולכן כל דבר שפטור מתרומה ומעשר מחמת שאינו אוכל אין ניקח בכסף מעשר כגון תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן ושל צלף והקפריסין של צלף שזרעו לזרע כמש"כ רבנו בפ"ב מתרומות ה"ד וכן השבת שזרעה לזרע אין ירקה נקנה בכסף מעשר כמש"כ רבנו שם ה"ה דפטור מתרומה מיהו דבר שראוי ע"י תיקון אף אם תיקונו קשה כמו קור וכן כפניות שהן תמרים מדקל זכר שאין נגמר פריו לעולם אף שפטור ממעשר מ"מ ניקח בכסף מעשר כיון שראוי לתקנו אך אם אין עומד כלל לתיקון אף שאפשר לתקנו אין ניקח בכסף מעשר אא"כ תיקנו כמו לולבי זרדים והחרובין וכן עור אף שראוי לתקנו אין ניקח בכסף מעשר בפ"ע ויש להסתפק אם שקדים המרים נקחין בכסף מעשר הואיל ואפשר למתקן ע"י האור. דרך אמונה שם יא מהחזו"א מעשרות ב ס"ק ו

¹⁰ שהמים אין גדלים מהקרקע והמלח ג"כ אדמה שרופה היא ואין זה גידולי קרקע ואפי' מים ומלח מעורבין יחד אין קוני

הלכות הדרף היומי

מסנת נזיר

למרות שבזמן הזה אינו יכול להעלות הנלקח בכסף מעשר לאוכלו בירושלים, י"א¹¹ שמדת חסידות שפודין מע"ש בזמן הזה בשוויו, כדרך שפודין אותו בפני הבית¹², והורו הגאונים שאם רצה לפדות שוה מנה בפרוטה לכתחלה בזה"ז פודה¹³, ויאמר הוא וחומשו יהא מחולל על פרוטה זו¹⁴ או על פרוטה ממטבע זה לא יהיה זה חמור מן הקודש ומשליך הפרוטה לים הגדול¹⁵. ומנהגינו היום ליחד בתיבה א' או בכיס או בשאר מקום משומר, מטבע גדולה שיוכל לחלל עליה הרבה פעמים. ויחלל כל פעם על פרוטה ממנה וכשנתמלא המטבע יקח מטבע של פרוטה ויחלל המטבע הגדולה עליה, חוץ מפרוטה חמורה¹⁶. והמטבע הקטנה ישליך לים, ולא יחזור לחללה על המטבע הגדולה, ומעתה המטבע הגדולה יצאה לחולין חוץ מהפרוטה החמורה, ויכול לחזור ולחלל עלי' עד שתתמלא.

ב. נל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה משרת

י"א¹⁷ שדבר המותר מצטרף לדבר האסור בנזיר, וכן דינו בשאר איסורים, כיצד יין שנתערב בדבש, אם יש בו טעם יין ושתה מן התערובת לוקה על

¹¹ רמב"ם שם פרק ב הלכה ב - ג

¹² שאז ה' אסור לפדות רק בשווי (וגם בבית שני שהי' מדרבנן לפ"ד רבנו ספ"א דתרומות) ומ"מ כדיעבד גם בזמן הבית אם פדה שוה מנה על שוה פרוטה מחולל כמו בהקדש.

¹³ דמה שאסרו בזמן הבית הוא שלא יפסיד המע"ש ובוזה"ז שבלא"ה אין המע"ש נאכל מפני הטומאה אין כאן הפסד ומותר לכתחל

¹⁴ תוס' ב"מ נ"ד א' וכו"ה בתוס' הרא"ש שם ובתוס' שני' שמובא בשמ"ק וכן בתו' ר"ה ל"א ב' ד"ה וביקש וכן מנהגינו ע"פ מרן ז"ל וכו"ה בחזו"א דמאי סי' ג' סקמ"ז ועי' בריטב"א ב"מ נ"ד א' בתו' בתרא דדעתו דא"צ לומר הוא וחומשו וכו"ז דעת הכו"פ פ"מ ומ"מ כ' הכו"פ דטוב לאומרו ועי' בקה"י לאאמור"ר זללה"ה זרעים סי' כ"ב הסבר על זה וראיתי בס' מנחת שלמה סי' ע"א סקכ"ב דטוב שיכוין שמוסיף חומש רק על עיקר המעות ולא על החומשין וכדלק"ן פ"ה ה"ג ובדיעבד מהני גם אם לא כיון ע"ש וע"ל בפ"ט בצה"ל אות קי"ח בשם השאלות. ציון ההלכה שם כב.

¹⁵ אבל אם משליכה לשאר נהרות צריך שחיקה תחלה ולכן יקצצנה לשנים או לשלשה וישליך החתיכות לנהר או ישליכנה לבור עמוק שילך לאיבוד או ישחוק ויזרהו לרוח כדי שלא יבא לידי תקלה שישקול בה משקלות וכו"ג ובנבולות העיר העתיקה של ירושלים א"א לפדות את המע"ש אא"כ נטמא. דרך אמונה שם טז

¹⁶ שראוי שישתדל כל אדם שיהי' לו במטבע שלו פרוטה מע"ש ודאי מדגן תירוש ויצהר של מי שצמח בשדהו ובעל השדה חילל עליו שהוא החמור ביותר (וזה נקרא פרוטה חמורה) ואז יוכל לחלל עליו תמיד כל פחות מש"פ וכשנתמלא המטבע ומחללה על פרוטה אחרת יאמר פרוטה החמורה של מע"ש ישאר מע"ש והמותר מע"ש שבמטבע זה מחולל הוא וחומשו על מטבע השני כדי שיוכל אח"כ לחלל על מטבע זה פחות מש"פ, דרך אמונה פ"ה לד

¹⁷ כן הוא דעת ר"ת דבפרק גיד הנשה (צה ע"ב) ובעבודה זרה סו, ע"ב - "אמר ר' יוחנן: כל שטעמו וממשו אסור ולוקין עליו... כל שטעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו" ולקמן יבואר דעת רש"י, והתוספות חולין שם (צה: ד"ה רבא אמר) הקשו על דברי רש"י ולפיכך פירשו הם בענין אחר והאריכו הרבה בענין זה בפרק גיד הנשה (שם) ובפרק בתרא דע"ז (סו. ד"ה אר"י) והזכירו דברים אלו הרא"ש (פ"ז סי' לא) והר"ן (לה: והרשב"א בת"ה (ב"ד ש"א יא.): וז"ל הרא"ש בפרק גיד הנשה (שם) ופירש ר"ת דטעם כעיקר במין בשאינו מינו דאורייתא דכיון שנתן האיסור טעם בהיתר נהפך כולו להיות איסור ולוקין עליו בכזית כאילו היה כולו איסור. וההיא

תרומות והנצחות - בנק הדואר ח"ן 22887389 - ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

כל כזית וכזית ממנו, וכן נבילה שנתערבה ברוטב ויש ברוטב טעם נבילה לוקה על כל כזית וכזית ממנו. וי"א¹⁸ שאין דבר המותר מצטרף לאיסור, בטעם בלבד, ואינו לוקה עד שיהיה בתוך כל פרס¹⁹ או פחות מפרס מן ההיתר כזית מן האיסור, ואז חייב על כל כזית וכזית מהתערובת כמו שיתבאר להלן דף לז. וי"א²⁰ שגם באופן זה אינו חייב אלא אם אכל את בולו.

דר' יוחנן במס' עבודה זרה דכל שמעמו ולא ממשו אין לוקין עליו מיירי במין במינו (שאינן מרגישים בטעם כיון שהם אותו המין) (ב"י יו"ד סי' צח)

¹⁸ כ"כ בטור יו"ד סי' צח וז"ל 'ומיהו פירש ר"ת וכו' ושלא במינו אסור מן התורה עד ס' אלא שאין לוקין עליו עד שיהא בו כל כך מן האיסור עד שיהא בתוך כל ד' ביצים מן ההיתר כזית מן האיסור ואז חייב על כל כזית וכזית ממנו' והוא דעת רבינו חיים ברא"ש שם שפירש דברי ר' יוחנן בע"ז הנ"ל דאירי שפיר במין בשאינו מינו וטעמו וממשו קרי כשיש כזית בכדי אכילת פרס דאז הוא כמו ממשו של איסור כיון דיש כל כך (מן האיסור וכו') והאוכל ממנו כזית לוקה ואף על פי שבשם רבינו חיים כתב הרא"ש הא דטעמו וממשו קרי ליש בו כזית בכדי אכילת פרס והאוכל ממנו כזית לוקה ולא נמנע רבינו הטור מלכתבו בשם ר"ת משום דמשמע דלענין דינא לא פליגי ר"ת ורבינו חיים (היינו לענין איסור שהרי למלקות ודאי יש נ"מ לדינא) וז"ל הרשב"א בת"ה הקצר (ב"ד ש"א ז.) מין בשאינו מינו אם יש כזית מן האיסור בכדי אכילת פרס אסור ולוקין עליו וזהו שקראוהו חכמים טעמו וממשו פחות מכאן אסור דבר תורה עד שיתבטל במיעוטו בששים אלא שאין לוקין עליו ככל חצי שיעור שהוא אסור דבר תורה וזהו שקראוהו טעמו ולא ממשו ע"כ. ומ"ש רבינו ירוחם (נמ"ו אות כט דף קלח ע"ד) דהרשב"א כרש"י (ס"ל) לא דק דכר"ת סבירא ליה (ב"י שם)

¹⁹ לדעת הרמב"ם נ' ביצים ולדעת הטושו"ע ד' ביצים.

²⁰ דעת הרמב"ם כאן ה"ד ונראה דלא אתי כרבנו חיים דהא אף על פי שאין בו כזית בכדי אכילת פרס מיתסר לרבנו חיים מדאורייתא כל זמן שאין בו ששים וביש בו כזית בכדי אכילת פרס נמי לרבנו חיים מיחייב על אכילת כזית ולהרמב"ם לא מיחייב עד שאוכל כשלש ביצים (ב"י שם) ועיין קרן אורה נוזר לה ע"ב ד"ה ואכתו שהקשה אמאי שיעורו בכדי אכילת פרס הרי במשקין שיעורו בכדי שתיית רביעית ותיירך דהכא אירי בדבש ודבש הרי הוא כאוכלין וכיון שאכל עם הדבש הרי כדרך אכילה ושיעורו כאכילה ועיין בליקוטי הלכות נוזר לה ע"א (יד ע"א בדפו"י) שכתב שהלכה כדיעה זו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

ואם אין²¹ שם טעם יין, דהיינו שיש בו שישים כנגד היין²² הרי זה מותר לנזיר, לא יהיה זה חמור מחלב ודם²³.

²¹ שם ה"ו

²² אע"ג שחלוק דין יין משאר איסורין כמו שמצינו שיין במל בששה במים ביו"ד סי' קל"ד סעי' ה' מחמת הנקלש טעם היין כמפורש בתוס' הולין דף כ"ה ד"ה המתמד. וכן בעירו כתב הש"ך בסי' קל"ה ס"ק ל"ג שכלי היין שאני דנקלש טעם היין. ופירוש הדבר צריך לומר שיין בטעם קלוש כזה אינו יין דהא בעצם כל משקה היוצא מן הפרי אינו כלום כדאיתא בתרומות פי"א מ"ג מטעם דמפורש בפסחים דף כ"ד לאביי ובברכות דף ל"ח למר ב"ר אשי דזיעה בעלמא הוא ורק יין ושמן איתרבו מקראי דיש להם דין הפרי עיין בתוס' פסחים שם ד"ה אלא. וא"כ הוא רק מצד השיבותו שיש בו החריפות והטעם שיש ליין ממש ולא בנקלש ששוב אין לו יתרון זה אלא הוא ככל משקה היוצא מן הפרי שאינו כלום. עכ"פ מה שבנוזר משמע ברמב"ם פ"ה מנזירות ה"ו שבעינין שישים דכתב שהוא כחלב ודם. ואף שכתב שם לענין נתערב בדבש שלא נקלש דרק במים נקלש בששה כדאיתא בש"ך סי' קל"ד ס"ק כ"א מ"מ כיון שכתב שהוא כחלב ודם משמע שלכל מילי הוא כחלב ודם נזיר שאני דהא בנוזר אסור כל היוצא מן הגפן אף שאינו בחשיבות יין ולכן נהי שנקלש טעמו ואינו יין אלא משקה בעלמא שיצא מן הגפן נמי אסור דלא גרע מהרצנים וזג ולכן אסור עד שישים אף במים כחלב ודם (שו"ת אנרות משה יו"ד א סי' מג)

²³ ולא חשיב דבר שיש לו מתירין אע"ג שאיתא בשאלה כיון שגוף האיסור עצמו דהיינו היין אינו בשאלה ואע"ג שיהיה מותר לאחר זמן שהרי סתם נזירות שלוש יום ובחמץ בפסח חשיב זה כדבר שיש לו מתירין י"ל דהוא משום חומרא דחמץ משא"כ נזירות קיל כשאר איסורין (קרבן אורה נזיר לו ע"ב ד"ה עוד הערה)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>